

STUDIE/STUDIES

Rockfest pohledem plzeňských muzikantů / Rockfest through the view of Pilsen musicians¹

Lucie Marková

Abstrakt

Národní přehlídky amatérské rockové hudby, tzv. Rockfesty na jednu stranu představovaly vstřícný krok československého socialistického režimu vůči rockové hudbě, na straně druhé měl být jejich prostřednictvím zmapovaný počet amatérských rockových skupin. Přesto přitáhly velký počet návštěvníků a účinkujících. Mezi účastníky byly také některé plzeňské alternativní skupiny. Následující článek je zaměřený právě na pohledy plzeňských interpretů prezentující punk a novou vlnu. Na to, co pro ně účast na Rockfestu znamenala a zda vnímali jeho politický rozměr.

Abstract

On the one hand, Rockfests - the national shows of amateur rock music represented an olive branch of Czechoslovak socialist regime toward rock music, on the other hand, it was a way to survey and check amateur rock bands. Still many of them participated. Some alternative Pilsen bands were among participants as well. The article focuses on the views of Pilsen musicians, how they evaluated their participation and what it meant to them.

Klíčová slova: Rockfest; alternativní hudba; nová vlna; rock; punk.

Key words: Rockfest; alternative music; new wave; rock; punk.

¹ Tento článek vznikl v rámci projektu Specifického školského výzkumu FHS UK VS 260468.

Úvodem, aneb krátká sonda do (plzeňské) alternativy 80. let

Alternativní² hudba nepatřila v dobách socialistického režimu v Československu zrovna k oblíbeným žánrům, alespoň z pohledu představitelů vládní garnitury. Elektrické kytary, dlouhé vlasy ale i barevná číra, hluk a „závadové“ texty vytvářely kombinaci, kterou komunisté nebyli ochotni akceptovat. Uváděli proto do chodu různá opatření, jež měla za cíl omezit produkce alternativních kapel. Mezi taková opatření bychom mohli zahrnout například povinné (re)kvalifikační přehrávky, povolovací řízení potřebné k uspořádání hudební produkce anebo také Festival politické písně, který měl především dohlédnout na to, aby nebyly texty úpadkové a naopak byly správně ideologicky zaměřené. Zmíněné kroky měly zabránit prezentaci nevhodných písní a zařídit důkladnou kontrolu v oblasti hudby. S koncem 70. let 20. století se však do Československa dostaly další hudební žánry – nová vlna a punk, které mladá generace nenechala bez povšimnutí, a navzdory všem opatřením se začaly utvářet nové skupiny vyznávající nové styly. V té době získala své nováčky také plzeňská alternativní hudební scéna, na které již byly pevně zakotvené hardrockové skupiny vystupující na tanečních zábavách v okolí západočeské metropole. Vlivem vystoupení skupiny Sex Pistols vysílaného na západoněmecké televizi však začaly v Plzni vznikat i punkové kapely. Mezi první patřily Šrot či Ball Bearing.³ Druhá zmíněná skupina sice neměla dlouhého trvání, na jejím základě se ale následně utvořila nová, která si říkala Kuličkové ložisko. Svůj prostor si vydobyla i nová vlna reprezentovaná uskupením Petr Mach, které vzniklo v roce 1981 a hraje dodnes.⁴

Nadšení z punku a nové vlny ale nesdíleli všichni. Především zástupci režimu tyto žánry nepřijali vřele a s nevolí sledovali vzrůstající počet hudebních skupin. Nástup nových hudebních stylů rovněž vyvolal hysterii v tisku, která nabrala na obrátkách v březnu 1983 uveřejněním nechvalně proslulého článku *Nová vlna se starým obsahem* v magazínu *Tribuna*. Text apeloval především na zřizovatele a pořadatele produkcí, aby dodržovali ideologickou a morální úroveň pořadů.⁵ I přesto, že byl článek plný nepřesných a zavádějících informací,⁶ řada skupin měla díky němu nepřijemnosti a některé to stálo i jejich existenci.

² Pojmem alternativní označuji v této studii hudbu/skupiny, představující odlišné žánry, než které byly oficiálně distribuovány z radiových přijímačů a televizorů a často nebyly ideologicky tolerované. Jedná se především o rockovou, respektive punkovou a metalovou produkci.

³ *Dějiny města Plzně 3*. Město Plzeň: Plzeň, 2018, s. 885.

⁴ DIESTLER, Radek. *Marshally nadoraz. Historie bigbeatu v západních Čechách*. Plzeň: RegionAll, 2019, s. 80.

⁵ KRÝZL, Jan. Nová vlna se starým obsahem. *Tribuna*, r. 21, č. 12, datum vydání 23. 3. 1983, s. 5.

⁶ *Rock na levém křídle. Dopis Josefa Vlčka autorům článku „Nová vlna“ se starým obsahem a Pre-
vít rock – my?.* Jazzová sekce, 1983.

Plzeňské hudební scény se to nicméně dotklo jen mírně. V plánu naplňování kulturní politiky pro město Plzeň bylo sice vyžadováno apelovat na zřizovatele a pořadatele produkcí, aby zabránili vzniku skupinám nerespektujícím zásady socialistické kultury a omezovali či rušili vystoupení se závadovým programem⁷, většina skupin však vážnější problémy neměla. Nakonec, ještě v témže roce vznikla Zastávka Mileč, skupina hrající jednoduchý a rázný punk. Působila pouze jeden rok, ale spolu s muzikanty z Kuličkového ložiska dala základ uskupení Znouzectnost (také ZNC).⁸ Z dalších plzeňských punkových skupin, které podobně jako Znouzectnost vznikly v druhé polovině 80. let a působily i po revoluci, můžeme jmenovat například Požár mlýna. Mimo punkových začaly dostávat prostor i metalové skupiny. Jedna z prvních plzeňských heavy metalových kapel datovaná rokem 1984 nesla název Sapon, o dva roky později zčeřil scénu další metalový nováček – Fata Morgana.⁹ Ani jí se však nevyhnul dohled pracovníků, kteří měli na starosti kulturu.¹⁰ Osmdesátá léta byla na plzeňské alternativní scéně poměrně pestrá, a tak k výčtu hudebních žánrů můžeme přidat ještě hardcore, se kterým si pohrávala skupina O. P. M.¹¹ nebo pop-funk zastoupený formací General Bass¹². Kapel v západočeské metropoli však působilo daleko větší množství, výčet tak není kompletní a jsou zde uvedeni jen někteří zástupci zmiňovaných žánrů.¹³

Ačkoliv byl tedy v první fázi dopad zmíněného článku znatelný, v konečném důsledku se represivní opatření proti nové vlně a punku mívala účinkem.¹⁴ Tento fakt si krátce po roce 1983 začala uvědomovat i část funkcionářů v čele s Českým ústředním výborem Socialistického svazu mládeže (ČÚV SSM).¹⁵ Jako příklad

⁷ *Dějiny města Plzně 3*. Město Plzeň: Plzeň, 2018, s. 885.

⁸ Znouzectnost. Stručná historie v datech. [Online]. Dostupné z URL: < <http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/165> > [Cit. 23. 4. 2019].

⁹ ROTT, Ladislav – KŮDA, Josef. *50 let bigbitu v Plzni: 1962–2012: Takto hráli, když jim stály davy pod podiem*. Plzeň: RegionAll, 2012, nestránkováno.

¹⁰ ROTT, Ladislav – KŮDA, Josef. *50 let bigbitu v Plzni: 1962–2012: Takto hráli, když jim stály davy pod podiem*. Plzeň: RegionAll, 2012, nestránkováno.

¹¹ DIESTLER, Radek. *Marshallly nadoraz*, s. 83.

¹² ROTT, Ladislav – KŮDA, Josef. *50 let bigbitu v Plzni: 1962–2012: Takto hráli, když jim stály davy pod podiem*. Plzeň: RegionAll, 2012, nestránkováno.

¹³ Širší výčet je k dispozici například v následujících publikacích: DIESTLER, Radek. *Marshallly nadoraz. Historie bigbeatu v západních Čechách*. Plzeň: RegionAll, 2019. ROTT, Ladislav – KŮDA, Josef. *50 let bigbitu v Plzni: 1962–2012: Takto hráli, když jim stály davy pod podiem*. Plzeň: RegionAll, 2012. *Dějiny města Plzně 3*. Město Plzeň: Plzeň, 2018.

¹⁴ LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbit*. Praha: Plus, 2010, s. 159.

¹⁵ VALENTA, Martin. Konečně Rockfest! Proměny mechanismů kontroly amatérské rockové hudby v 80. letech 20. století. *Securitas imperii*, r. 30, č. 1/2017, s. 282 a 284.

můžeme uvést vyjádření tajemníka Okresního výboru SSM v Havlíčkově Brodě, který v rozhovoru z festivalu Folková Lipnice (1984) uvedl: „*Současná situace právě díky těm nejasnostem, problémům v zájmové umělecké činnosti, konkrétně tedy, co se týká rocku, je natolik uzrálá, že je nutné do této oblasti taktéž něco investovat. A věříme, že to nebude na škodu, ale právě v užitek, protože přestože mladí lidé teda tvoří rockovou hudbu, tak je potřeba jim pomoc tak, aby se nestávala záležitostí té druhé strany, jak mnohdy uvádíme, nebo je uváděno různými orgány, ale právě teda aby vhodně využívala toho, co sami potřebujeme pro oblast výchovy mladých lidí.*“¹⁶

Vzhůru do Paláce kultury

Postupně se tak otevírala cesta pro myšlenku uspořádat přehlídku amatérské rockové hudby, která je dnes známá pod názvem Rockfest. Hlavním iniciátorem a pořadatelem se stal právě ČÚV SSM a předlohou folkový festival Porta.¹⁷ Přestože se nápad na založení Rockfestu objevil již v roce 1983, své realizace se dočkal až o tři roky později, kdy byla cesta pro přehlídku o něco přístupnější i díky postupnému uvolňování v Sovětském svazu prostřednictvím reformy, které během 80. let zaváděl Michail Gorbačov. Jakkoliv to však může vypadat, že se jednalo o vstřícný krok vládnoucí garnitury k rockové muzice, opak byl pravdou. Původním účelem festivalu bylo dostat rockovou muziku co nejvíce pod kontrolu a udělat si evidenci amatérských interpretů: „*Realizace tohoto festivalu byla logickým vyvrcholením dlouhodobého úsilí Socialistického svazu mládeže o podchycení činnosti amatérských rockových skupin. S ohledem na situaci, která v současné době v rockové tvorbě existuje...bylo rozhodnuto uspořádat I. ročník tak, aby umožnil zmapovat amatérskou rockovou tvorbu (!) v celé její šíři, v co nejširším žánrovém spektru.*“¹⁸ Režim tím stále reagoval na boom amatérských skupin, který vypukl s nástupem nové vlny, jen po selhání represí zkusil jiný způsob – jakési zoficiálnění alternativní muziky.¹⁹ Ideologický podtext ale

¹⁶ HOUDA, Přemysl. *Intelektuální protest, nebo masová zábava? Folk jako společenský fenomén v době tzv. normalizace.* Praha: Academia, 2014, s. 194.

¹⁷ Během prvního ročníku se však ukázalo, že autorská a interpretační soutěž nebyla pro rockovou hudbu stavěná, navíc byla nešikovně vedena také dramaturgie. LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*, s. 222.

¹⁸ Národní archiv Praha. Fond ÚV SSM. Podklady pro schůzi sekretariátu ČÚV SSM. *Materiál pro 67. zasedání sekretariátu ČÚV SSM konaného dne 25. listopadu 1986. Hodnocení festivalu amatérských rockových skupin Rockfest 86.* Inv. č. 345.

¹⁹ Podobně se vyjádřil také Mikoláš Chadima (pod pseudonymem Josef Zubař) v samizdatovém časopisu *Vokno*. ZUBAŘ, Josef. Současný stav českého amatérského rock'n'rollu. *Vokno*, r. 1988, č. 14. Dostupné také z URL: < https://www.vons.cz/data/pdf/vokno/vokno_14.pdf > [Cit. 4. 4. 2019].

zůstal přítomný. Už jen tím, že Rockfest spadl do kategorie Festivalů zájmové umělecké činnosti, po bok Festivalu politické písně nebo Porty.²⁰ Úloha těchto festivalů spočívala v „*důsledném a systematickém ovlivňování, motivování, usměrňování a vedení kolektivů i jednotlivců... péči o jejich ideový a umělecký růst v souladu s cíli socialistické kulturní politiky*“.²¹

Na pořádání prvního ročníku se vyjma SSM podílely také další instituce, včetně vydavatelství Supraphon a Panton. Panton posléze zavedl speciální řadu *Rock debut*, v níž v návaznosti na Rockfest vycházely krátké desky, tzv. EP.²² Zajímavé bylo složení dramaturgického týmu festivalu, v němž mimo jiné figurovali hudební publicisté Jiří Černý²³ či Josef Vlček.²⁴ Zároveň se po vzoru Porty konala okresní a krajská kola, čímž mělo být dosaženo celorepublikové evidence rockových amatérských souborů.²⁵ Kapely z celé republiky se nakonec sešly na velkém finále, které se konalo 28. – 30. června 1986 v Paláci kultury v Praze, který byl jinak centrem stranických sjezdů.²⁶ Během něj se na šesti scénách představilo kolem devadesáti amatérských i profesionálních skupin, což činilo zhruba na 500 vystupujících. A ačkoli nebyl tento ročník zcela stoprocentní, ukázal dle redaktorů *Rudého práva* jednu podstatnou věc: „*Rocková hudba se nemusí popelit kdesi v koutech, metodická, dramaturgická a pořadatelská pomoc jí zřetelně*

²⁰ VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie Plastic People*. Praha: Argo, 2008, s. 203-207.

²¹ VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie Plastic People*, s. 206.

²² VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie Plastic People*, s. 209.

²³ Jiří Černý je hudební publicista a kritik, jehož centrem zájmu je moderní populární hudba. V 60. letech 20. století připravoval a také moderoval rozhlasovou hitparádu *Dvanáct (Čtrnáct) na houpačce* a pořad *Desky načerno*. Od roku 1971 pořádal tzv. antidiskotéky, se kterými objížděl republiku. Jiří Černý. [Online]. Dostupné z URL: < <http://www.jiri-cerny.wbs.cz/> > [Cit. 4. 4. 2019].

²⁴ Josef Vlček zastával mimo jiné funkci dramaturga Pražských jazzových dnů, přispíval svými články do *Jazz bulletinu* a publikoval slovník *Rock 2000* (v letech 1982-1984). Právě on je autorem spisu *Rock na levém křídle*, kterým reagoval na články *Nová vlna se starým obsahem* a *Prevít rock – a my?*. Během 80. let a rovněž po revoluci působil v několika hudebních časopisech, například *Melodie*, *Rock & Pop* či *Music*. Josef Vlček. [Online]. Dostupné z URL: < <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-vlcek-20928> > [Cit. 12. 4. 2019].

²⁵ Národní archiv Praha. Fond ÚV SSM. Podklady pro schůzi sekretariátu ČÚV SSM. *Materiál pro 67. zasedání sekretariátu ČÚV SSM konaného dne 25. listopadu 1986. Hodnocení festivalu amatérských rockových skupin Rockfest 86*. Inv. č. 345.

²⁶ RYBACK, Timothy, W. *Rock Around the Bloc. A History of Rock Music in Eastern Europe and the Soviet Union*. New York: Oxford University Press, 1990, s. 203. VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie Plastic People*, s. 209.

prospívá.“²⁷ Podobně smířlivě byla rocková muzika nahlížena v už zmíněném hodnocení Rockfestu 86.²⁸

I přesto, že na prvním ročníku byly shledány nedostatky, navázal na něj v dubnu 1987 druhý. Při jeho hodnocení ve *Zpravodaji Rockfestu '88* uvedl vedoucí oddělení zájmové umělecké činnosti ČÚV SSM Ivan Teplý následující: „*Socialistický svaz mládeže ve své činnosti usiluje o prosazování oprávněných zájmů mladých lidí... Dokladem je pozornost, kterou svaz mládeže věnuje rockové hudbě. Tato oblast zábavné hudby byla rozvíjena dosti živelně, různými a někdy i necitelnými zásahy docházelo ke zkreslování názorů na rockovou hudbu. Jedním z významných prostředků k řešení této situace se stal Rockfest, jehož první ročník se z iniciativy Českého ústředního výboru SSM uskutečnil v roce 1986... Jsme toho názoru, že právě Rockfest jako národní přehlídka amatérských rockových skupin je tím správným dialogem s hudebními skupinami.*“²⁹ K (dramaturgickému) ideálu nicméně došel Rockfest až ve svém třetím ročníku, kdy byla do ideální podoby dotažena také okresní a krajská kola.³⁰

Počty účinkujících i návštěvníků napovídají, že i přes jeho primární účel byl Rockfest poměrně dobře přijímaný jak samotnými interprety, tak také ostatními návštěvníky.³¹ Svě mohla sehrát možnost vidět velké množství alternativních skupin na jednom místě, nebo také jména hudebních publicistů, kteří se podíleli na dramaturgii. Zároveň se režimu díky absenci rockových klubů povedlo zaplnit

²⁷ PAVELKA, Zdenko. Rock v Paláci kultury. *Rudé právo*, rok 1986, r. 66-67, č. 154, s. 5. Zdenko Pavelka patřil dle některých tvrzení k umírněnějším redaktorům Rudého práva. Viz Rozhovor s Janem Rejžkem vedl Miroslav Vaněk, 12. 1. 2008. Sbíрка Společenské a politické aspekty existence a rozvoje nezávislých hudebních žánrů a trendů v České republice od 60. let do roku 1989. Digitální sbírky COH ÚSD AV ČR.

²⁸ Autoři textu uvádí: „*Rock staví proti křčovitě, řemeslně zručně vytvořené písničce emotivně silnou tvorbu, proti někdy hloupým metaforám typu, samolepky lásky' vlastní, byť občas osobitý názor, v němž může nevyzrálost někdy převážít do neobratnosti, ale na kterém je nutno ocenit upřímnost, hledačství i pokus dobírat se vlastní pravdy.*“ Národní archiv Praha. Fond ÚV SSM. Podklady pro schůzi sekretariátu ČÚV SSM. *Materiál pro 67. zasedání sekretariátu ČÚV SSM konaného dne 25. listopadu 1986. Hodnocení festivalu amatérských rockových skupin Rockfest 86.* Inv. č. 345.

²⁹ TEPLÝ, Milan. Rockfest '88. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 1.

³⁰ LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*, s. 242-245.

³¹ Druhého ročníku se účastnilo již na 15 000 diváků a tento počet se do roku 1989 téměř zdvojnásobil. VALENTA, Martin. *Konečně Rockfest!*, s. 292. Na podiu se pak v průběhu let vystřídaly skupiny jako Hudba Praha, Vitacit, Arakain, Znouzectnost, Visací zámek, FBP, Tichá dohoda, Mňága a Žďorp či Tři sestry. VALENTA, Martin. *Konečně Rockfest!*, s. 289. Viz také Program Rockfest 87 – 26. dubna 1987. [Online]. Dostupné z URL: <<http://www.punk.cz/index.asp?menu=1852 & amp;record=9388>> [Cit. 4. 4. 2019].

jakési pomyslné místo „na trhu“.³² Rockový festival lákal také plzeňské amatérské kapely. Účastnily se ho nejen tzv. tancovačkové skupiny s přehrávkami, ale i punkové a novovlnné. Jak členové punkových (a novovlnných) formací hodnotili rockovou akci pod hlavičkou SSM? Co pro ně znamenala účast na Rockfestu, a vnímali nějakou političnost festivalu?

Kolaborace s režimem?

Otázka na politické pozadí Rockfestu se při realizaci rozhovorů s plzeňskými punkovými hudebníky nabízela. Nebylo ale nutné ji přímo pokládat, protože ji v jednotlivých výpovědích o rockové přehlídce otevřeli sami narátoři.³³

*„Rockfest jako takový první vlastně v Praze, když probíhal, nebo tady v Plzni byl taky dokonce, tak to bylo něco nového, bylo tam znát takové to uvolnění, nebyla taková nesvoboda jako dřív v těch začátkách osmdesátek“.*³⁴

*„Zaplaťpánbůh za to [Rockfest], spousta lidí na to nadávalo, že to je kolaborace s režimem a tak, ale já si to nemyslím... Tomu režimu spousta těch kluků ukázalo, co si o tom myslí úplně prostě přímo na jevišti a nahlas.“*³⁵

Podobně to vnímal také další narátor.

*„A to je taky vlastně hrozně pro mě taková věc, když dneska člověk čte o těch Rockfestech a spousta lidí nadává jako – to byli ti svazáci, a ti pořadatelé a všechno to bylo divný a všechno to bylo jenom proto, aby se to pak udalo a stejně potom to budou honit policajti. Takové fakt jako hloupé řeči, které můžou říct třeba lidi, který vůbec neví, jak to v té době bylo... To už prostě bylo tak jiné všechno, že ty lidi, který se tam sjeli prostě z celých Čech, jak kapely, které se tam sjely, teďka přece jenom tam byly i nějaké cizí pozvané, teď bylo vidět najednou, že to jde.“*³⁶

³² VALENTA, Martin. Konečně Rockfest!, s. 292.

³³ Při výzkumu jsem spolupracovala nejen s muzikanty z předních plzeňských alternativních skupin (Požár mlýna, Znouzectnost, Petr Mach a další), ale také s osobami, které se podílely na zprostředkování a domlouvání koncertů těchto skupin, aniž by v nějaké samy aktivně působily.

³⁴ Rozhovor s M. C. vedla Lucie Marková, 13. 2. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

³⁵ Rozhovor s P. H. vedla Lucie Marková, 28. 3. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

³⁶ Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený

Pro muzikanty se tu najednou objevilo něco nového a oficiálního, co jim poskytlo prostor si zahrát. Zcela logicky to pro ně tedy představovalo změnu a symbolizovalo uvolňování, aniž by pociťovali nějaké výrazné politické zázemy. I přesto si však určité ovlivňování uvědomovali. Například v oblasti textů, kdy docházelo k tomu, že procházely cenzurou jako v případě skupiny Petr Mach a jejich písně *Ježíšek*, kterou na Rockfestu nesměli zahrát.³⁷ A podobnou zkušenost má také další narátor:

„Takže tam jsme se přihlásili, oni samozřejmě chtěli poslat texty předem, jako že tam posuzovali všechno, to taky byla úplná hrůza tam.“³⁸

Zároveň si narátor uvědomoval, že Rockfesty nebyly pořádány jen pro blaho rockových muzikantů, ale spíše pro to, aby SSM dostal „čárku“ za činnost pro mládež.³⁹ Že není přehlídka jen vstřícné gesto funkcionářů k rockové muzice, vnímal i jeden z plzeňských návštěvníků:

„Já jsem byl teda na prvním ročníku a na druhém... to jsem potom už tam nejezdil... Říkám, ono už v té době by leccos prošlo, jo? Přece jenom, když už to potom vzali oficiálně, ale stejně si myslím, že to bylo tak, aby dostali kompletní přehled těch kapel. Jo? Úplně, jo?“⁴⁰

Je zajímavé, že to takto hodnotí člověk, který nehrál v žádné skupině, ale byl příznivcem alternativní muziky, byl napojený na underground a pomáhal pořádat koncerty alternativním skupinám. Sám sice připouští, že už leccos prošlo, na druhou stranu se však ve výpovědi zrcadlí nedůvěra k režimu, kterou můžeme přičítat jeho vlastní negativní zkušenosti. Oproti tomu muzikanti nezátížení záležitostmi undergroundu – šedá zóna, jak sami sebe nazývají – hodnotí Rockfest přívětivěji, i přesto, že věděli, že to není zcela „zadarmo“:

„Spousta těch kapel z androše to bojkotovalo, říkaly, že komunistům hrát nebudou.“⁴¹

v soukromých archívech autorů.

³⁷ Rozhovor s G. H. vedla Lucie Marková, 19. 6. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archívu autorky.

³⁸ Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archívech autorů.

³⁹ Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archívech autorů.

⁴⁰ Rozhovor s J. R. vedla Lucie Marková, 7. 9. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archívu autorky.

⁴¹ Rozdílné názory na vystoupení v rámci Rockfestu měla například skupina Plastic People of the Universe. Podrobněji viz VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie*

„A pak byla taková ta šedá zóna, což jsme byli my, který jako řekli – no, tak si zahrajem a uděláme nějaký brajgl, třeba se o tom někdo dozví. Navíc ten režim tenkrát už nevěděl, co sám se sebou, ten už měl úplně jiné starosti než nějaký, co tam vejskali punkáči na tom, to už je vůbec asi netrápilo. Nicméně taky si to třeba dokázali díky tomu zmapovat, co jim vlastně hraje na okrese, ale já jsem to bral prostě jenom jako příležitost si zahrát a třeba z toho mít nějakou zábavu.“⁴²

Podobně to fungovalo například u Festivalu politické písně, kde plzeňští hardrockoví muzikanti vytěšňovali politickou složku a soustředili se na to, že mohou někde vystupovat.⁴³ Některé skupiny také změnily názor na vystoupení v rámci rockového festivalu v průběhu let, jak zmiňoval Ivan Rössler, hlavní dramaturg finálového kola Rockfestu 1987: *„Osobně vidím velký posun v tom, že některé kapely šly hrát pod znak SSM do Paláce kultury. Loni řada kapel, zpívala‘ – Do Paláce? Nikdy! A letos tam hrály. Jsme zhruba tak daleko, že kapely začínají SSM trošičku věřit.“⁴⁴*

Jak je ale z výpovědi zřetelné, i přes počáteční kladné hodnocení si narátoři političnost festivalu uvědomovali (i když to nikdo z nich takto explicitně nepojmenoval) a věděli, že přehlídka slouží ke zmapování počtu amatérských skupin. Díky tomu to však byla poměrně snadná šance, jak si veřejně zahrát. Citovaní muzikanti proto Rockfest nezatracovali a nepovažovali ho za kolaboraci s režimem. Zároveň ho brali jako příležitost získat nové publikum a potkat se se svojí „konkurencí“.

„Je to zkrátka nejdůležitější konfrontace“⁴⁵

Festival představoval pro hudebníky kromě nové výzvy, zábavy a šance, jak si oficiálně zahrát zároveň možnost, jak se zviditelnit a konfrontovat se se svojí konkurencí. Na eventuální zviditelnění poukázalo například v Anketě

Plastic People, s. 213-222.

⁴² Rozhovor s P. H. vedla Lucie Marková, 28. 3. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

⁴³ MARKOVÁ, Lucie. Plzeňská alternativní hudební scéna sedmdesátých let 20. století. In: VANĚK, Miroslav – HOUDA, Přemysl (ed.). *Stržipky mozaiky. Každodenní život české společnosti v období normalizace a transformace z pohledu orální historie*. Praha: FHS UK, 2016, s. 169-175.

⁴⁴ CHUCHMA, Josef. Světla a stíny Rockfestu. *Mladý svět*, r. 29, č. 39, datum vydání 15. 9. 1987, s. 19.

⁴⁵ Takto odpověděl na otázku – Co pro vás znamená vystoupení na Rockfestu? v Anketě *Zpravodaj Rockfestu '88* Stanislav Diviš, člen skupiny Krásné nové stroje. Stanislav Diviš – Krásné nové stroje. Anкета. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 2.

Zpravodaje Rockfest '88 několik interpretů, kteří přínos vystoupení ohodnotili jako: „Možnost navázání kontaktů pro další vystoupení – tedy s pořadateli – a také větší publicita.“⁴⁶ „Hráli jsme zatím v mlayých (!) klubech a toto je první příležitost, kdy můžeme vystoupit před větším počtem lidí.“⁴⁷ „Je to získání popularity Tři sester, což je v podstatě neznámé těleso /akorát jsme teď vyhráli Objev rocku/. Je to pro nás dost podstatné vystoupení.“⁴⁸ A možnost vzájemné konfrontace zmiňovali i plzeňští hudebníci:

„To se dotklo všech, to se dotklo i těch lidí z profiků. A dotklo se to i těch lidí, který tam přišli jako návštěvníci a byla to vlastně největší konfrontace hudebníků a hudebních stylů, do té doby nebylo nic jiného. Když byly beatové festivaly, tak to vlastně byl jeden žánr, který byl nějakým způsobem daný. Samozřejmě, že to bylo pestré, ale bylo to jasné. Ale tady najednou se střetly úplně světy, které neměly do té doby u nás šanci se střetnout, takže ono to mělo obrovskou informační hodnotu.“⁴⁹

Současně, jak vypovídá výše zmíněná citace, se kromě své konkurence mohli muzikanti seznámit i s kapelami hrající jiný žánr. A kromě SSM si pomyslnou evidenci hudebních skupin mohli udělat i oni:

„Hráli jsme i na těch scénách s Lucií Bílou, když jí nikdo neznal vůbec... Oni říkali – tahle hraje s Arakainem. Já jsem říkal – kdo je Arakain? (smích) Takhle prostě to probíhalo. No ale setkali jsme se i se zpěvačkou Urbanovou...“⁵⁰

Rockfest představoval platformu, kde se setkávaly alternativní skupiny prezentující punk, metal, novou vlnu a další žánry se skupinami, které hrály klasický rock a hardrock. Z výpovědí plzeňských muzikantů však vyplývá, že právě s těmito kapelami nebyly vzájemné konfrontace vždy příjemné. Atmosféru mezi účastníky během jednoho z probíhajících základních kol popsal narátor, který působil jak v hardrockové (tancovačkové) skupině, tak také v několika alternativních, včetně Požáru mlýna:

„Když tady běžela nějaká ta okresní kola Rockfestu, tak jsme tam vždycky perlili proti těm hardrockovým kapelám a těm ukázněným rockerům“

⁴⁶ VZ č. 1 a VZ č. 5 – VZ. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 4.

⁴⁷ Robert Müller – Garuda. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 6.

⁴⁸ Jakub Šištecký – Tři sestry. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 6.

⁴⁹ Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archívech autorů.

⁵⁰ Rozhovor s G. H. vedla Lucie Marková, 19. 6. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archívu autorky.

s posvěcením... My jsme si z nich víceméně dělali legraci, i když tam pak došlo k takové úplně bizarní situaci, kdy jsem na tom Rockfestu hrál i s tou tanečnickou kapelou, i s tou undergroundovou, i s tou intošskou, no. A vyhrál ten underground a vlastní kapela tanečnická se tam úplně rozčilovala, jak mohli nevyhrát, že takový neposlouchatelný blbosti jako. Bylo to fakt bizarní.“⁵¹ A dále dodává: „Ta atmosféra nebyla dobrá, jízlivosti prostě, ty lidi si nemohli přijít na jméno. To bylo pár, co jsme se třeba znali tady z okruhu alternativy těch undergroundů, takže jsme se bavili normálně. Ale tady s tou oficiální scénou to bylo na nože, to prostě vůbec nefungovalo. I se to potom ukázalo, když byl večírek vítězů, byl v Domě hrůzy⁵² tady a tam na sebe ty lidi řvali v šatně prostě. Nebylo to příjemné, ale tak dalo se to pochopit, že jo. Vyhrala kapela, která neuměla hrát, zatímco prostě někdo, kdo byl opravdu cvičený muzikant, tak nevyhrál.“⁵³

Na tvrzení je zároveň pozoruhodné, že ačkoliv narátor působil i v tanečnické skupině, ve svém vyprávění se radí spíše k „šedé zóně“, skupinám bez přehrávek. A jak vyplývá z předchozího výroku, mnohdy k vzájemné nevraživosti přispívali nevědomky porotci, kteří určovali vítěze jednotlivých kol. Zvláště seděl-li mezi nimi přístupný a alternativně otevřený hudební publicista. Podobnou zkušenost má také člen skupiny Znouzectnost:

„Pro nás jako asi největší střet s těma relativně normálně hrajícíma kapelama, tak byl jeden z těch prvních Rockfestů... A teď tam hrály ty plzeňský party typu hardrock Excalibur, Galerie... A proběhlo to kolo. A pak tam teda, což my jsme viděli jenom, že se tam kvůli nám pohádali opravdu jako nějak hodně. A nevím, buď teda, že ten Vojta [Lindaur]⁵⁴

⁵¹ Rozhovor s P. H. vedla Lucie Marková, 28. 3. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

⁵² Dům hrůzy byl výraz obyvatelů Plzně pro Dům kultury Inwest, který stál v letech 1986–2012 u nábřeží řeky Radbuzy v Plzni (dnes Denisovo nábřeží). Původně to býval Dům kultury ROH. Býval místem koncertů, plesů, ale také různých veletrhů. NEDVĚD, Jaroslav. *Výrostl na místě zahrady, teď „dům hrůzy u Radbuzy“ vystřídají obchody*. [Online]. Dostupné z URL: <https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/dum-kultury-vyrostl-na-miste-zelinarskych-zahrad-ved-navzdy-zmizi.A120330_130505_plzen-zpravy_pp> [Cit. 12. 4. 2019].

⁵³ Rozhovor s P. H. vedla Lucie Marková, 28. 3. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

⁵⁴ Hudební publicista Vojtěch Lindaur působil kdysi také jako šéf kulturního domu Opatov (odtud byl po koncertě zpěvačky Nico v roce 1985 vyhozen). Následně pod pseudonymem přispíval do časopisů *Revolver Revue* a *Druhá strana*. Působil také v *Gramorevue*, po sametové revoluci spoluzakládal časopis *Rock & Pop*, který několik let také vedl. Je autorem několika knih,

to chtěl procat, že bychom dostali první místo, což vůbec jako. Tak nakonec to uhrál na druhé, tak nám dali nějakou mísu broušenou nebo já nevím, co to bylo. A pak kapely, které postupovaly dál někam, tak ještě byl jako jeden koncert, tenkrát asi v Domě hrůzy, ještě když stál v Plzni. Už nás samozřejmě nepozvali, my jsme teda dostali ten diplom, tu cenu a už nás tam nepozvali.“⁵⁵ A dále dodává: „...Říkám, to byl asi jediný takový zásadní střet s tou normální muzikou v uvozovkách. Jo? Samozřejmě chápu, že toho Vojtu, že ty prostě zajímalo něco, co se vymyká právě té stovce kapel, které hrajou ten hardrock.“⁵⁶

Na kauzu skupiny vzpomíná v knize *Bigbít* také samotný Vojtěch Lindaur.⁵⁷ Konflikty o správných písničkách a úrovni kapely panovaly tedy i mezi samotnými porotci, kteří jednotlivá kola dozorovali. Citace však zároveň upozorňuje na fakt, že ačkoliv byla alternativní muzika „zoficiálněna“, ne vždy byla přijímána zcela bezproblémově, a ne vždy o vítězství rozhodovala úroveň skupiny, jako spíše míra její závadovosti. Do Prahy se však skupina Znouzectnost nakonec dostala. Ostatně o nejednotě pohledu na alternativní muziku vypovídá i skutečnost, že ne všechny regiony pořádaly okresní a krajská kola Rockfestu, jak ilustroval Petr Dvořák⁵⁸ ve *Zpravodaji k Rockfestu '88*.⁵⁹ To se týkalo také Plzeňského kraje, kde ještě v roce 1989 neprobíhala kola Rockfestu například v Rokycanech.⁶⁰ A tak stejně jako otálely některé skupiny, zda se festivalu účastní, váhali i potenciální pořadatelé, zda základní kola přehlídky realizovat.

O kladech a záporech festivalu se vyjadřovali muzikanti (zejména ti, co se dostali do pražských finálových kol) také do dobového tisku. V roce 1988 se finálového kola z Plzně účastnily skupiny General Bass, Petr Mach, Sapon a Sifon. Z hodnocení vyplývá, že byly se svojí účastí spokojeny a oceňovaly zejména organizační stránku. Člen skupiny Petr Mach to vyjádřil stručně a jasně: „*Velmi*

spolupodílel se na dokumentárním cyklu České televize *Bigbít*, o hudební publicistice přednášel i na vysoké škole. CHUCHMA, Josef. *Vojtěch Lindaur si zůstal věrný až do posledních chvil*. [Online]. Dostupné z URL: <<https://www.ceskatelevize.cz/specialy/artzona/inside/vojtech-lindaur-si-zustal-vernny-az-do-poslednich-chvil-ucq5d>> [Cit. 12. 4. 2019].

⁵⁵ Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archívech autorů.

⁵⁶Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archívech autorů.

⁵⁷ LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*, s. 242.

⁵⁸ Tehdejší šéfdramaturg Rockfestu.

⁵⁹ Hrst otázek šéfdramaturgovi Dr. Petru Dvořákovi. *Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 10.

⁶⁰ Rockfest šel krajem. *Pravda*, r. 70, č. 269, datum vydání 15. 11. 1989, s. 7.

*dobrá organizační stránka.*⁶¹ Podobný názor vyslovil i další muzikant z formace Sapon: „...Byla zde úžasná atmosféra, výborná organizace, výkon kapel, koncert měl spád.“⁶² Dobrou atmosféru oceňovali plzeňští hudebníci též v roce 1989: „Než nastoupili na scénu Plzeňáci, byla atmosféra koncertu chladná. Na nás však chtěli předavky... (O. Neumann, ZNC) Výborná atmosféra, skvělý zvukař. Je to nejlepší vystoupení, jaké jsme doposud odehráli.“⁶³ Ze záporných stránek Rockfestu zmiňovali účastníci úroveň některých kapel, malý výběr nealkoholických nápojů, nebo způsob postupování do dalších kol.⁶⁴

A tak i přesto, že v rámci přehlídek docházelo občas ke konfliktům či řevnivosti, převládala u zmiňovaných narátorů při hodnocení rockových festivalů spíše kladná stránka. Žádný z citovaných hudebníků také nezmiňoval výrazné problémy, které by z účasti na Rockfestu plynuly. Na druhou stranu ani neuváděli, že by jim účast na přehlídce zásadně pomohla v jejich další kariéře. Dopad to na ně mělo spíše osobní a myslím si, že jejich vzpomínky na Rockfest mohou být do jisté míry ovlivněné „euforií“ z toho, co vše bylo najednou možné a že docházelo k postupným změnám.

Závěr

Původním záměrem Rockfestu bylo zmapovat amatérskou rockovou scénu. Tím se zařadil k opatřením, která měla za cíl tuto scénu sledovat a případně ji usměrnit. Přišel však v době, kdy ve východním bloku docházelo k postupnému uvolňování a k větší otevřenosti. To se projevilo také v přístupu k alternativní hudbě, když se na místo represí volila cesta „zoficiálnění“ a alternativně byl poskytnutý prostor v Paláci kultury. Tím byla skupinám daná možnost oficiálně a veřejně si zahrát před lidmi a potkat se se svými kolegy. Podobně to prožívali také plzeňští punkoví a novovlnní hudebníci. Ačkoliv se jedná pouze o malý vzorek muzikantů a nelze názor generalizovat, můžeme konstatovat, že navzdory některým peripetiím, které z účasti plynuly a i přes vědomí, že se jedná o zmapování amatérské scény, vnímali citovaní narátoři Rockfesty kladně. Přehledka pro ně především představovala způsob, jak si zahrát, pobavit sebe i diváky v sále a třeba na sebe i upozornit. V jejich výpovědích tedy Rockfest symbolizoval jak určitý kalkul ze strany SSM, tak také postupné uvolňování. Najednou se ukázalo, co vše je možné, a že to může fungovat. Někteří ve festivalu dokonce spatřovali i jakýsi startovací impuls, který rozjel něco, co už nešlo zastavit.

⁶¹ Plzeňáci o Rockfestu. *Pravda*, r. 69, č. 93, datum vydání 21. 4. 1988, s. 5.

⁶² Plzeňáci o Rockfestu, s. 5.

⁶³ Plzeňáci na finále Rockfestu 89. *Pravda*, r. 70, č. 87, datum vydání 13. 4. 1989, s. 5.

⁶⁴ Plzeňáci o Rockfestu, s. 5.

V souvislosti s rockovou přehlídkou rovněž muzikanti zmiňovali kontakt s ostatními skupinami. Stejně jako získal SSM přehled o amatérské hudební scéně, získali i samotní účastníci povědomí o svých kolezích, konkurentech a jiných hudebních žánrech. Mohli si tak rozšířit obzory, navázat nové kontakty a případně nabrat svoji fanouškovskou základnu. Ne vždy však byla atmosféra mezi interprety vřelá. Řevnivost se projevila především mezi punkovými skupinami a tzv. tancovačkovými, a to zejména kvůli hráčské úrovni. Zároveň byl punk poměrně neokoukaný styl a tak dostával přednost i u některých porotců. V tomto kontextu by bylo zajímavé získat výpovědi i zmiňovaných hardrockových muzikantů a srovnat, jak na vzájemná setkávání vzpomínají oni.

Z výpovědí muzikantů je ale patrné, že na Rockfesty nemůžeme nahlížet jen černobíle. Jejich pořádání totiž bylo výhodné pro obě strany. Zcela jistě by zde trefně sedělo známé přísloví o tom, že se *vlk našral, ale koza zůstala celá*. Jedno se však SSM upřít nedá – v dobách socialistického režimu, který nebyl alternativě nakloněný, pomohl změnit kurz ve vztahu k této hudbě a alespoň v některých oblastech československé kultury prosadit otevřenější přístup.

Použité zdroje / References

Archivy

Národní archiv Praha. Fond ÚV SSM. Podklady pro schůzi sekretariátu ČÚV SSM. *Materiál pro 67. zasedání sekretariátu ČÚV SSM konaného dne 25. listopadu 1986. Hodnocení festivalu amatérských rockových skupin Rockfest 86.* Inv. č. 345.

Dobový tisk

Hrst otázek šéfdramaturgovi Dr. Petru Dvořákovi. *Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 10.

CHUCHMA, Josef. Světla a stíny Rockfestu. *Mladý svět*, r. 29, č. 39, datum vydání 15. 9. 1987, s. 5.

Jakub Šištecký – Tři sestry. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 6.

KRÝZL, Jan. Nová vlna se starým obsahem. *Tribuna*, r. 21, č. 12, datum vydání 23. 3. 1983, s. 5.

PAVELKA, Zdenko. Rock v Paláci kultury. *Rudé právo*, rok 1986, r. 66-67, č. 154, s. 5.

Plzeňáci na finále Rockfestu 89. *Pravda*, r. 70, č. 87, datum vydání 13. 4. 1989, s. 5.

Plzeňáci o Rockfestu. *Pravda*, r. 69, č. 93, datum vydání 21. 4. 1988, s. 5.

Robert Müller – Garuda. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 6.

Rock na levém křídle. Dopis Josefa Vlčka autorům článku „Nová vlna“ se starým obsahem a Prevít rock – my? Jazzová sekce 1983.

Rockfest šel krajem. *Pravda*, r. 70, č. 269, datum vydání 15. 11. 1989, s. 7.

Stanislav Diviš – Krásné nové stroje. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 2.

TEPLÝ, Milan. Rockfest '88. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 1.

VZ č. 1 a VZ č. 5 – VZ. Anketa. *Rockfest '88: Zpravodaj Rockfestu '88, 1.–3. dubna 1988*, s. 4.

ZUBAŘ, Josef. Současný stav českého amatérského rock'n'rollu. *Vokno*, r. 1988, č. 14. Dostupné také z URL: <https://www.vons.cz/data/pdf/vokno/vokno_14.pdf> [Cit. 4. 4. 2019].

Odborná literatura

Dějiny města Plzně 3. Město Plzeň: Plzeň, 2018. ISBN 978-80-87911-07-5.

DIESTLER, Radek. *Marshally nadoraz. Historie bigbeatu v západních Čechách*. Plzeň: RegionAll, 2019. ISBN 978-80-907381-1-9.

HOUDA, Přemysl. *Intelektuální protest, nebo masová zábava? Folk jako společenský fenomén v době tzv. normalizace*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2353-7.

LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha: Plus, 2010. ISBN 978-80-259-0023-9.

MARKOVÁ, Lucie. Plzeňská alternativní hudební scéna sedmdesátých let 20. století. In: VANĚK, Miroslav – HOUDA, Přemysl (ed.). *Střípky mozaiky. Každodenní život české společnosti v období normalizace a transformace z pohledu orální historie*. Praha: FHS UK, 2016, s. 156-179. ISBN 978-80-87398-97-5.

ROTT, Ladislav – KŮDA, Josef. *50 let bigbitu v Plzni: 1962–2012: Takto hráli, když jim stály davy pod podiem*. Plzeň: RegionAll, 2012. ISBN 978-80-904310-7-2.

RYBACK, Timothy, W. *Rock Around the Bloc. A History of Rock Music in Eastern Europe and the Soviet Union*. New York: Oxford University Press, 1990. ISBN: 978-0195056334.

VALENTA, Martin. Konečně Rockfest! Proměny mechanismů kontroly amatérské rockové hudby v 80. letech 20. století. *Securitas imperii*, r. 30, č. 1/2017, s. 282 a 284.

VALENTA, Martin – STÁREK, ČUŇAS, František. *Podzemní symfonie Plastic People*. Praha: Argo, 2008. ISBN 978-80-257-2522-1.

Online zdroje

CHUCHMA, Josef. *Vojtěch Lindaur si zůstal věrný až do posledních chvil*. [Online]. Dostupné z URL: <<https://www.ceskatelevize.cz/specialy/artzona/inside/vojtech-lindaur-si-zustal-verny-az-do-poslednich-chvil-ucq5d>> [Cit. 12. 4. 2019].

Jiří Černý. [Online]. Dostupné z URL: <<http://www.jiri-cerny.wbs.cz/>> [Cit. 4. 4. 2019].

Josef Vlček. [Online]. Dostupné z URL: <<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-vlcek-20928>> [Cit. 12. 4. 2019].

NEDVĚD, Jaroslav. *Vyrostl na místě zahrad, teď „dům hrůzy u Radbuzy“ vystrídají obchody*. [Online]. Dostupné z URL: <https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/dum-kultury-vyrostl-na-miste-zelinarskych-zahrad-ted-navzdy-zmizi.A120330_130505_plzen-zpravy_pp> [Cit. 12. 4. 2019].

Program Rockfest 87-26. dubna 1987. [Online]. Dostupné z URL: <<http://www.punk.cz/index.asp?menu=1852 & amp;record=9388>> [Cit. 4. 4. 2019].

Znouzectnost. Stručná historie v datech. [Online]. Dostupné z URL: <<http://www.znc.cz/archive/index/detail/id/165>> [Cit. 23. 4. 2019].

Rozhovory

Rozhovor s G. H. vedla Lucie Marková, 19. 6. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

Rozhovor s J. R. vedla Lucie Marková, 7. 9. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

Rozhovor s Janem Rejžkem vedl Miroslav Vaněk, 12. 1. 2008. Sbírká Společenské a politické aspekty existence a rozvoje nezávislých hudebních žánrů a trendů v České republice od 60. let do roku 1989. Digitální sbírky COH ÚSD AV ČR.

Rozhovor s M. C. vedla Lucie Marková, 13. 2. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

Rozhovor s O. N. vedli Lucie Marková a Radek Diestler, 2. 5. 2018. Rozhovor je uložený v soukromých archivech autorů.

Rozhovor s P. H. vedla Lucie Marková, 28. 3. 2018. Rozhovor je uložený v soukromém archivu autorky.

O autorce

Mgr. Lucie Marková vystudovala obor Orální historie – soudobé dějiny na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Od roku 2015 je studentkou doktorského oboru Integrální studium člověka – obecná antropologie na téže fakultě. V současné době se zabývá problematikou plzeňské alternativní hudební scény v 80. letech 20. století.

E-mail: luciem717@gmail.com